

СЕКЦІЯ 2.
ВЕДЕННЯ САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА
НА ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАСАДАХ

УДК 582.542.11:615.8:712.27

БУТЕНКО В.О., асистент кафедри садово-паркового господарства
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗЛАКОВІ ДЕКОРАТИВНІ РОСЛИНИ У ФОРМУВАННІ
ПРОСТОРУ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ САДІВ

Проаналізовано роль злакових декоративних рослин у формуванні реабілітаційних садів на прикладі санаторію «Діброва» в м. Біла Церква. Злакові декоративні рослини відіграють важливу роль у покращенні мікроклімату та психоемоційного стану пацієнтів, що робить їх невід’ємною частиною сучасного реабілітаційного ландшафтного дизайну. Проаналізовано закордонний і вітчизняний досвід застосування садотерапії в реабілітаційних закладах.

Ключові слова: злакові декоративні рослини, реабілітаційні сади, санаторій «Діброва».

Екотерапія або природотерапія стала загальноновживаним терміном для опису впливу взаємодії людини з природою на подолання психічних розладів, таких як депресія, стрес і тривожні стани. Цей підхід ґрунтується на цілющих властивостях природи, яка сприяє відновленню здоров'я, покращенню загального самопочуття та пізнанню світу. Завдяки доступності, адаптаційним можливостям та відносно низьким витратам, природотерапія є ефективним інструментом, який не потребує значних фінансових і технічних ресурсів [3]. Вивченням природотерапії займалися як українські, так і зарубіжні науковці, серед яких можна відзначити Л. Колток, О. Кравченко, І. Малишевську, М. Титаренко, А. Копитіна, Л. Межову, А. Таєнкову та К. Чистопольську. Вони досліджували основні принципи та підходи до використання цього методу, а також класифікацію природотерапії. Її визначають як професійне застосування рослин для терапії та реабілітації осіб, які потребують психологічної або соціальної підтримки [6].

Садотерапія, або гарденотерапія, є одним із напрямків природотерапії, що використовує взаємодію людини з рослинами для психосоціальної, трудової та педагогічної реабілітації. Цей процес будується на емоційному взаємозв'язку з природою, який сприяє розвитку емпатії та співпереживання [5]. Незважаючи на значний інтерес до садотерапії як частини природотерапії, її застосування ще недостатньо досліджене, зокрема щодо вибору асортименту рослин для створення терапевтичних просторів.

У формуванні простору реабілітаційних садів важливу роль мають злакові декоративні рослини [7]. Вони застосовуються для створення зон відпочинку, медитації та інших ландшафтних зон, які сприяють фізичному і психоемоційному відновленню [4]. У багатьох країнах світу злакові декоративні рослини активно

використовуються в реабілітаційних та оздоровчих закладах. Наприклад, у США Німеччині, Великобританії та Нідерландах злакові рослини застосовуються як частина ландшафтно́ї терапії, допомагаючи пацієнтам із різними фізичними та психічними розладами [2,8]. У Японії садова терапія є невід'ємною частиною реабілітаційних програм для літніх людей та осіб з інвалідністю. Японські реабілітаційні центри часто створюють сади, адаптовані для людей з обмеженими можливостями, що дозволяє їм активно залучатися до фізичної активності та соціалізації. Канадські реабілітаційні заклади використовують сади для терапії осіб, які страждають від залежності та психічних розладів. Садотерапія тут допомагає пацієнтам відновити зв'язок з природою, що в свою чергу знижує стрес та тривожність. Дослідження показують, що пацієнти, які беруть участь у догляді за садами, мають кращі результати у лікуванні та вищу мотивацію до одужання [1].

Метою досліджень було проаналізувати асортимент злакових декоративних рослин як складової у формуванні реабілітаційних садів.

Сади побудовані на комбінуваннях різних просторових форм, що заповнюють масивами декоративних злакових рослин, мають головне функціональне призначення – надавати ту чи іншу емоційну складову, привносити відчуття спокою та гармонії. Композиції за участі декоративних злакових рослин формують за рахунок масивних посадок одного або декількох видів, колір поступається за важливістю ознак фактурі та формі цих масивів. Тому для побудови садів на території реабілітаційних та оздоровчих закладах в першу чергу, потрібно підбирати декоративні злаки, які є основними композиційними складовими реабілітаційного саду.

Проаналізувавши асортимент, встановили, що на емоційний стан людини мають вплив форма куща, злаки з вертикальною формою куща, такі як Війник остроцвітій (*Calamagrostis acutiflora*) і Міскантус китайський (*Miscanthus sinensis*), створюють відчуття простору, стабільності та порядку, що сприяє зниженню тривожності. Злаки з м'якими, дугоподібними формами, наприклад, Костриця сиза (*Festuca glauca*) та Ковила (*Stipa tenuissima*), надають відчуття легкості та спокою, сприяючи розслабленню. Суцвіття багатьох злакових рослин мають легку та повітряну структуру, яка створює заспокійливий ефект під час спостереження за їх рухом на вітрі. Пеннісетум лисохвостий (*Pennisetum alopecuroides*) з пухнастими, м'якими суцвіттями надає відчуття м'якості та тепла, що позитивно впливає на настрій. Високі й витончені суцвіття Кортадерії Селло (*Cortaderia selloana*) та Проса прутovidного (*Panicum virgatum*) надають відчуття величі й простору, що стимулює емоційне піднесення.

Колір листя також впливає на емоційний стан, оскільки різні відтінки можуть викликати різноманітні емоції. Костриця сиза (*Festuca glauca*) з блакитним відтінком листя створює відчуття прохолоди та спокою, що знижує рівень стресу. Хаконехлоа велика (*Hakonechloa macra*) з золотисто-зеленим листям надає яскравості й тепла, піднімаючи настрій та додаючи енергії. Насичено-зелене листя таких рослин, як Молінія голуба (*Molinia caerulea*), сприяє зниженню втоми й надає природної свіжості.

Таким чином, для формування реабілітаційних садів з метою покращення

емоційного стану відвідувачів, зниження стресу та створення гармонійного і заспокійливого середовища, пропонуємо використовувати такі види злакових декоративних рослин як Міскантус китайський (*Miscanthus sinensis*), Пеннісетум лисохвостий (*Pennisetum alopecuroides*), Овсяниця сиза (*Festuca glauca*), Ковила (*Stipa tenuissima*), Хаконехлоа велика (*Hakonechloa macra*), Кортадерія Селло (*Cortaderia selloana*), Молінія голу́ба (*Molinia caerulea*), Просо прутовидне (*Panicum virgatum*)

Список використаних джерел

1. Бондар О. І. Садотерапія: теорія і практика. – Київ: Аграрна наука, 2022. – 250 с.
2. Дарке Р. The Encyclopedia of Grasses for Livable Landscapes. – Portland, Oregon: Timber Press, 2007. – 344 с.
3. Кравченко О. О. Природотерапія як інноваційна технологія реабілітації дітей та молоді з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного туризму. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2020. Вип. 2(47). С. 73–77.
4. Поліщук О. С. Основи ландшафтного дизайну: навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 320 с.
5. Резніченко І., Ковалик М. Використання садотерапії у роботі з дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Умань, 2021. Вип.1. С. 36–45
6. Рекомендації щодо застосування реабілітаційних методик у роботі центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів: метод. посіб. 2-е вид., репринтне. Миколаїв: ДК СРДІ, 2016. 408 с.
7. Шевчук О. В. Декоративні трави та злаки в садовому дизайні. – Львів: Каменяр, 2017. – 240 с.
8. Miller R. The Role of Plants in Rehabilitation: A Global Perspective // Journal of Horticultural Therapy. – 2020. – Vol. 45, № 3. – P. 213-230

УДК 631.526

ВЕЛИЧКО В., магістрант

Науковий керівник – **СТРУТИНСЬКА Ю. В.**, доктор філософії

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: yuliana-st@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ ІНТРОДУКОВАНИХ СОРТІВ САКУРИ ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИВАТНИХ САДИБ

Дослідження показали, що на сьогодні сформувався досить непоганий асортимент сакур, рекомендованих для вирощування на прибудинкових територіях. Серед найпоширеніших є представники сортів *Prunus serrulata* L., *Prunus eminensis*, *Prunus incisa*.

Ключові слова: сакура, приватні сади, асортимент, озеленення

Сакура є однією із найкращих культур, які використовують під час створення садів в східному стилі. Самою головною перевагою сакури є неймовірно красиве цвітіння, адже не дарма цю культуру вирощують в багатьох країнах світу. В даний час, ця рослина широко використовується ландшафтними дизайнерами для озеленення міських скверів та парків, проте не менш красиво вона виглядає в